

LAA234 | Landskapsanalyse Årungen | Vår 2006

June Størdal | Amund Hareland | Bjørn Amund Enebo

Introduksjon

En investorgruppe ønsker å etablere en natur- og kulturbasert opplevelses- og rekreasjonspark et sted i det sentrale Østlandsområdet. Årungen-området er en av flere aktuelle steder for lokalisering av et slikt anlegg.

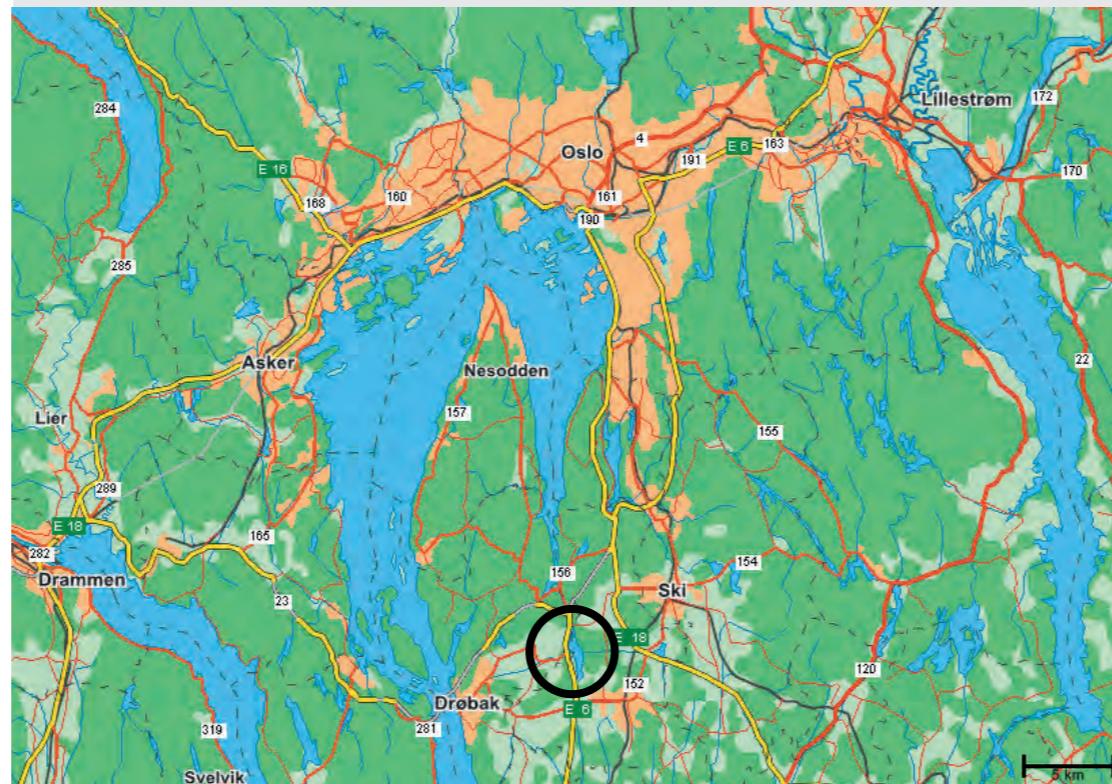
Med natur og kulturbasert opplevelses- og rekreasjonspark forstår vi et område for forskjellige typer naturopplevelser, det være seg fiske, ridning, bading, kontakt med dyr og natur, stillhet. En opplevelsespark i grenseland mellom kultur og natur.

Analysen vil inneholde følgende punkter:

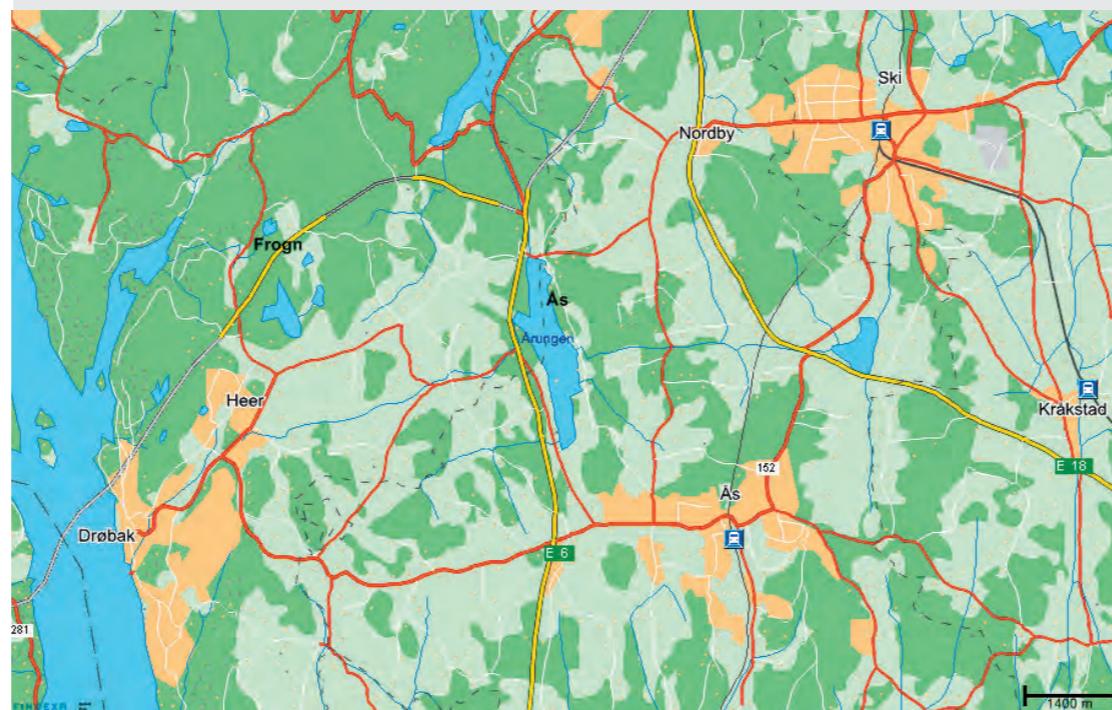
- Geologi og landformer
- Naturmiljø, arealbruk og økologiske sammenhenger
- Kulturhistorie
- Romlig-visuell analyse/ landskapsopplevelse
- Enhetlige delområder og områdets utviklingspotensiale (oppsummering)

Hvor i verden

Årungen ligger i Ås og Frogn kommune., ca 3 mil sør for Oslo.

E6 følger vestsiden av innsjøen litt oppe i terrenget.

Årungen i dag

Området rundt Årungen er forholdsvis lett bebygd. Årungen med sin rostadion er nasjonalanlegg for norsk rosport.

Vannet blir mye brukt til rekrasjoner og friluftsliv, og langs østsiden av vannet er det laget en sti med flere benker og gapahuker.

Årungen er ca 3 km lang og 600 m på det bredeste, og arealet er 1,2 kvadratkilometer, største dyp er 13,2 meter, og gjennomsnittsdybden er 8,1 m.

Del 1: Geologi og landformer

Geologi og landformer

Årungen er meislet ut i grunnfjell som ble til i jordens urtid. Fjellgrunnen har en lagvis oppdeling med lyse mørke bergarter i veksling. Disse lagdelte bergartene trer tydelig frem i fjellskjæringer fra Bunnefjorden forbi Årungen.

Bekkedragene fra øst og vest følger retningen til fjellagene. Selve Årungen har retning nord-syd. Dette ble bestemt av det som skjedde mot slutten av jordens oldtid. Da var det gjennomgripande jordskorpebevegelse og vulkanisme. Oslofjorden og Bunnefjorden sank ned flere hundre meter mellom tilnærma vertikale sprekksoner. Fra Bunnefjorden fortsatte en spreksone sydover gjennom Ås og Vestby.

Landet var dekket av ufattelige ismasser flere ganger i løpet av siste jordperiode. Ismassene var i stadig bevegelse fra innlandet mot syd i vårt område. Isen brøt løs fjellblokker og knuste dem til stein og jord. Stein i bunnen av isen slalte fallet og satte tydelige spor. Årungenbassenget ble gravd ut etter den gamle nord-sydgående svakhetssonen i fjellet som en naturlig fortsettelse av Bunnefjorden. Jordmassen ble fordelt og fylte særlig forsenkinger. Bunnmorenene er ofte leirholdig og hardt sammenpresset.

Etter hvert som isen smeltet og trakk seg tilbake la den fra seg flere morener. Dette viser at isen hadde en rykkvis tilbaketrekking. Innlandsisen som lå nordover fra Ås hadde presset ned landet. Havet var ca 100 meter dypt ved iskanten i Ås. Fra isfronten drev det isfjell utover havet. Breslam ble avsatt som leire på bunnen av ishavet.

For vel 10 000 år siden var isen forsvunnet fra vårt område. Ispresset avtok og landet steg opp av havet. Det utviklet seg en idyllisk Årungfjord mellom Ås og Skimorenene.

For 7-6000 år siden var havet 60-70 meter høyere enn i dag. Fra bunnfjorden gikk havet inn over bassenget ved Pollevannet innenfor Nesset, og hadde forbindelse til Gjersjøfjord som nådde inn forbi Vinterbro.

Landhevningen fortsatte. Moreneryggen ved Vassum var en terskel i fjorden. For ca 5000 år siden stakk denne terskelen opp og avsnørte Årungen fra fjorden utenfor. Stor-Årungen, med omtrent samme omfang som indre Årungfjord, hadde lange avløp over moreneryggen. Fra nedbørfeltene ble det ført jord ut i innsjøen og bunnfelt der. Ved utløpet av Bølstabekken ble det bygget opp et stort delta av sand og finsedimenter.

For knapt 2500 år siden ble landskapet ved Årungen brått totalforandret. Vannet brøt seg gjennom moreneryggen ved Vassum slik at Årungen i løpet av kort tid ble tappet ned til dagens nivå. Enorme vannmasser med stein og jord flommet ut mot Bunnefjorden. Ved sydenden av Årungen ble det frigitt store jordarealer der vann skar seg ned i leireavsetningene. Vann fosset ut fra Bølstabekken og skar seg ned i delta avsetningene bakover mot den steile fjellveggen som betinger Syverudfossen. Langs Årungenbekken ned mot Bunnefjorden gravde vannet seg ned til fjellgrunnen og formet fossefall.

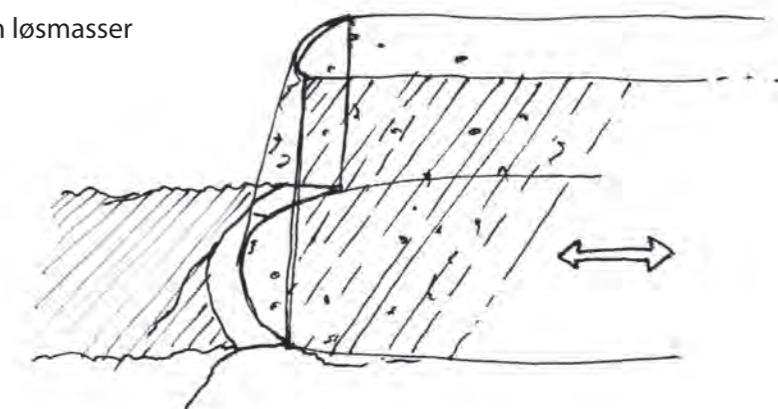
Bildet viser bruddet i endemorenene i nordenden av Årungen. Bildet er tatt mot nord, nedover dalen som Årungenelva har dannet.

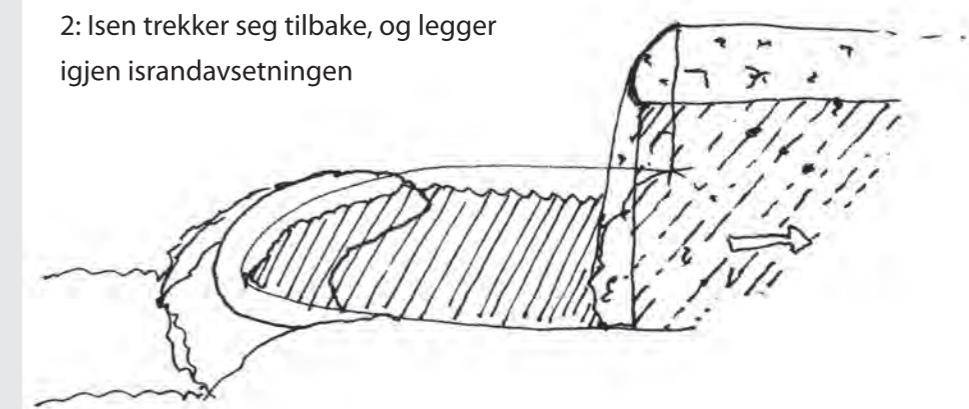
Dannelsen av Årungen

Tegningene viser hvordan isen formet endemorenene i nordenden av Årungen.

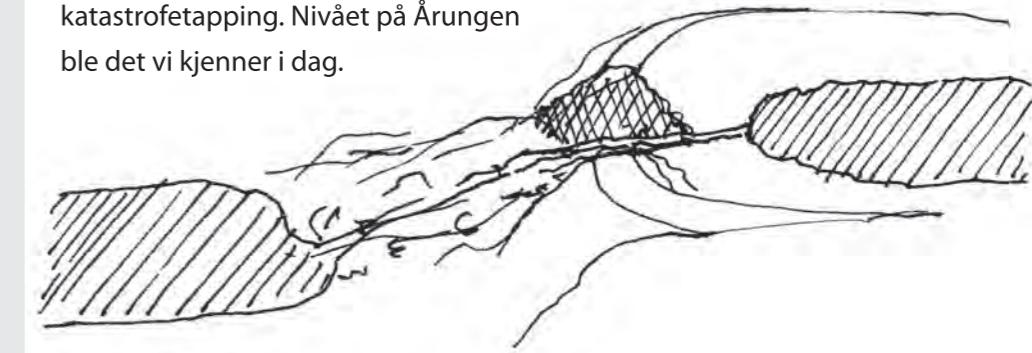
1: Isen stod og stanget, og la igjen løsmasser

2: Isen trekker seg tilbake, og legger igjen israndavsetningen

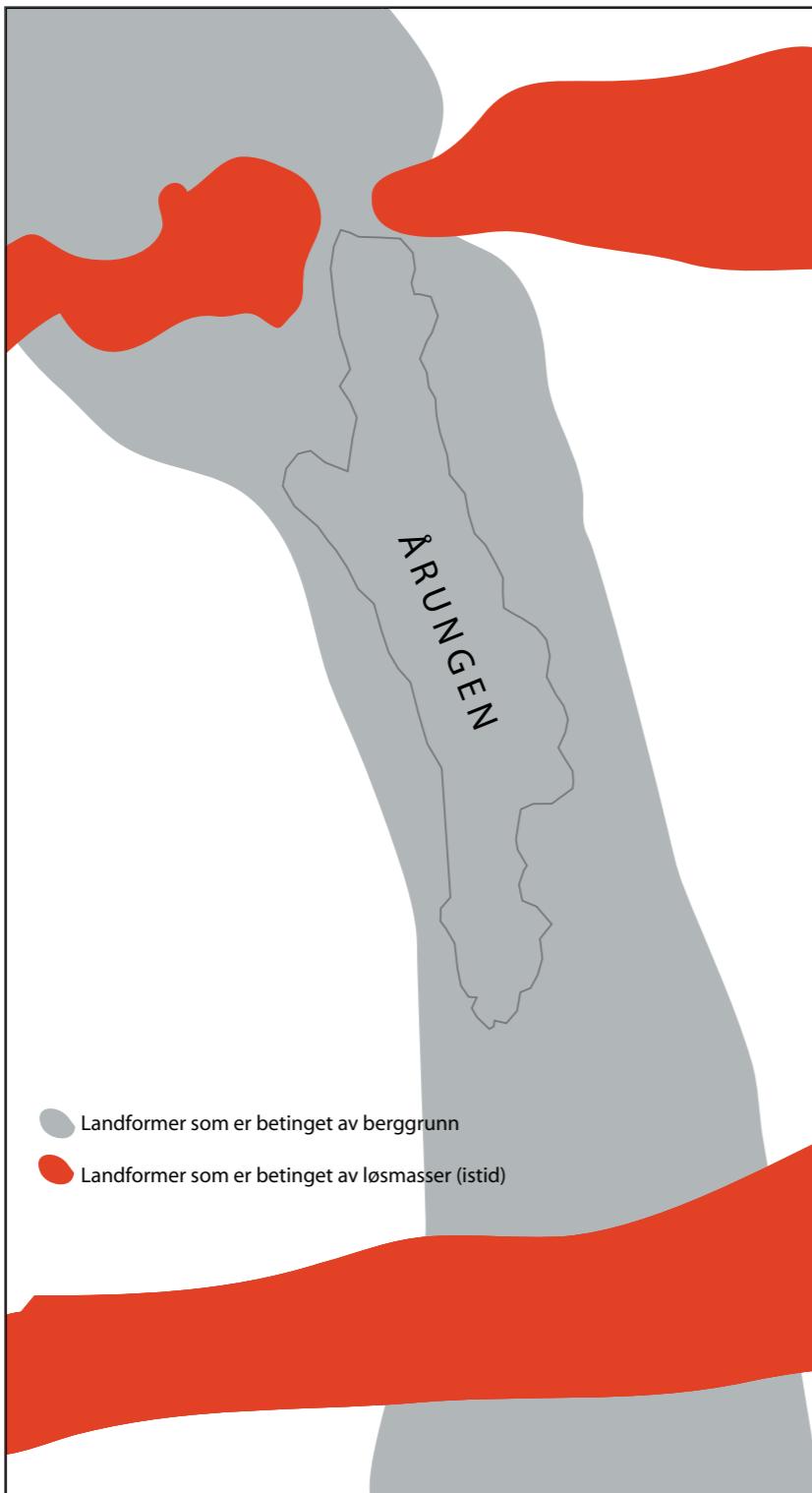

3: Moreneryggen brast for ca 2500 år siden, og resulterte i en katastrofetapping. Nivået på Årungen ble det vi kjenner i dag.

Ra-trinnet i nordenden av Årungen, vist på løsmassekartet på forrige side med mørk blått og grønt.

Geologi

Konklusjonskartet viser hvordan landskapsrommet rundt Årungen er betinget av to faktorer, berggrunn og løsmasser. Det grå området er berggrunnen som sprakk og sank ned. Det røde er Ski- og Åsmorenen (i sør) som lukket Årungen inne helt til katastrofetappingen.

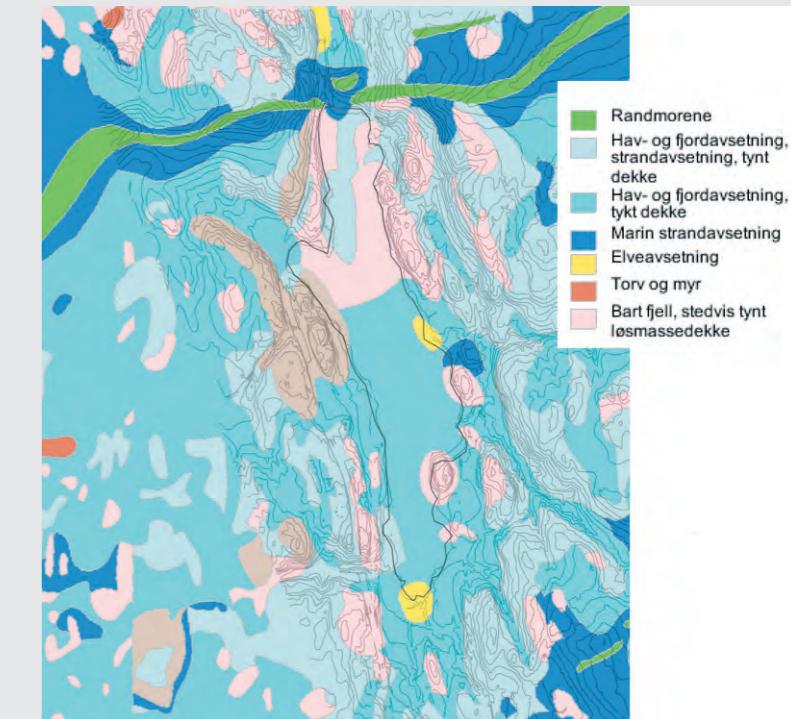
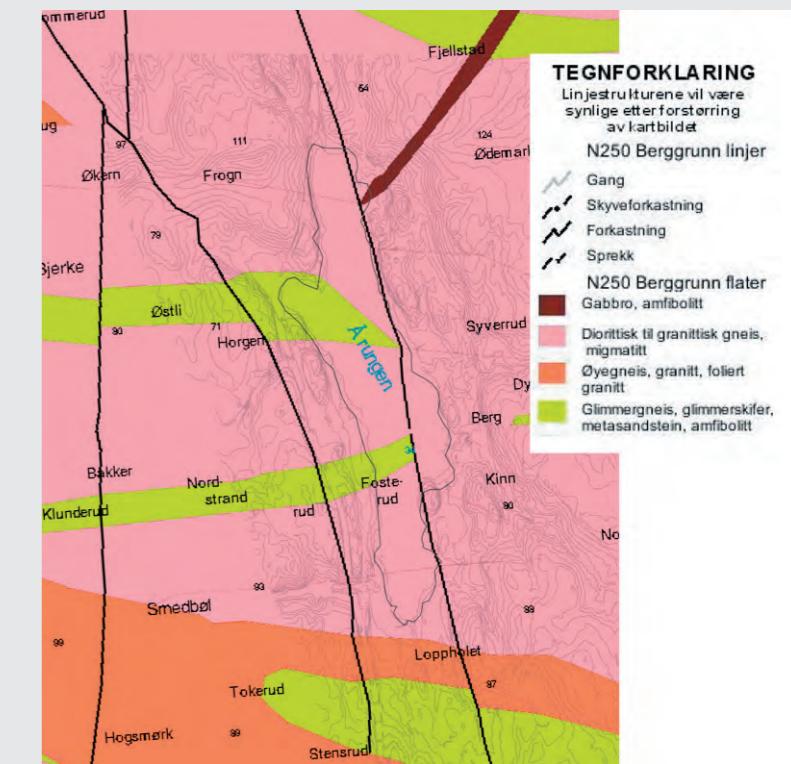
Løsmasser og berggrunn

Berggrunnskartet viser de store områdene med grantittisk til diorittisk gneis (rosa), innslaget av gabbro (brunt) og innslagene av glimmerskifer (grønt). Kartet viser også de to langsgående sprekkene som er et resultat av oppsprekking i jordens ertid.

Løsmassekartet viser moreneryggen som vi kjenner igjen fra tegningen til venstre.

I tillegg er det verdt å merke seg de gule områdene, som er områder med elveavsetning fra bekkenes som renner ut i Årungen.

Kilde: NGU

**Del 2: Arealbruk og arealdekke,
naturmiljø, arealbruk og økologiske sammen-
henger**

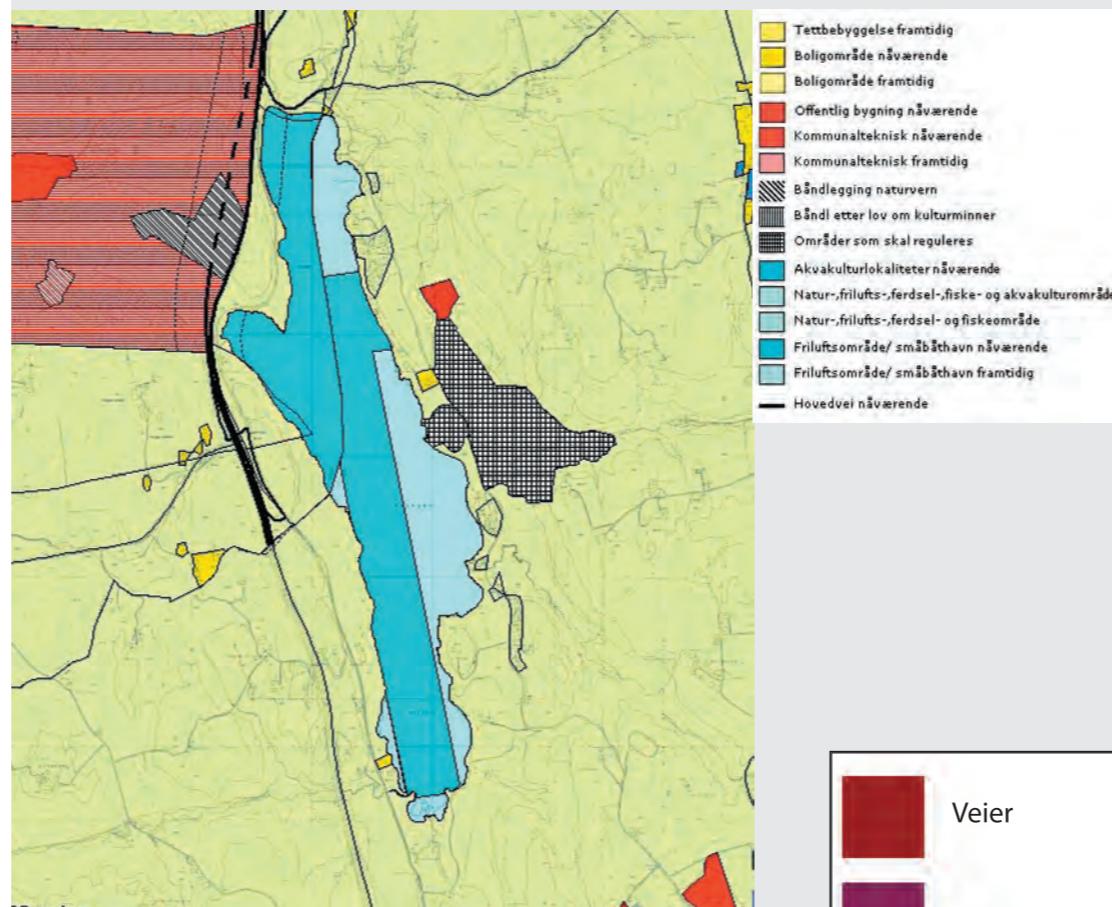
Arealbruk og arealdekke

Vi vil her skille mellom arealbruk og arealdekke.
Med arealbruk mener vi den menneskelige
bruken/påvirkningen/reguleringen av
området. Med arealdekke mener vi den
"biologiske" bruken av området, forstått som
det faktiske vegetasjonsdekket, artsmangfold
osv.

Arealbruk

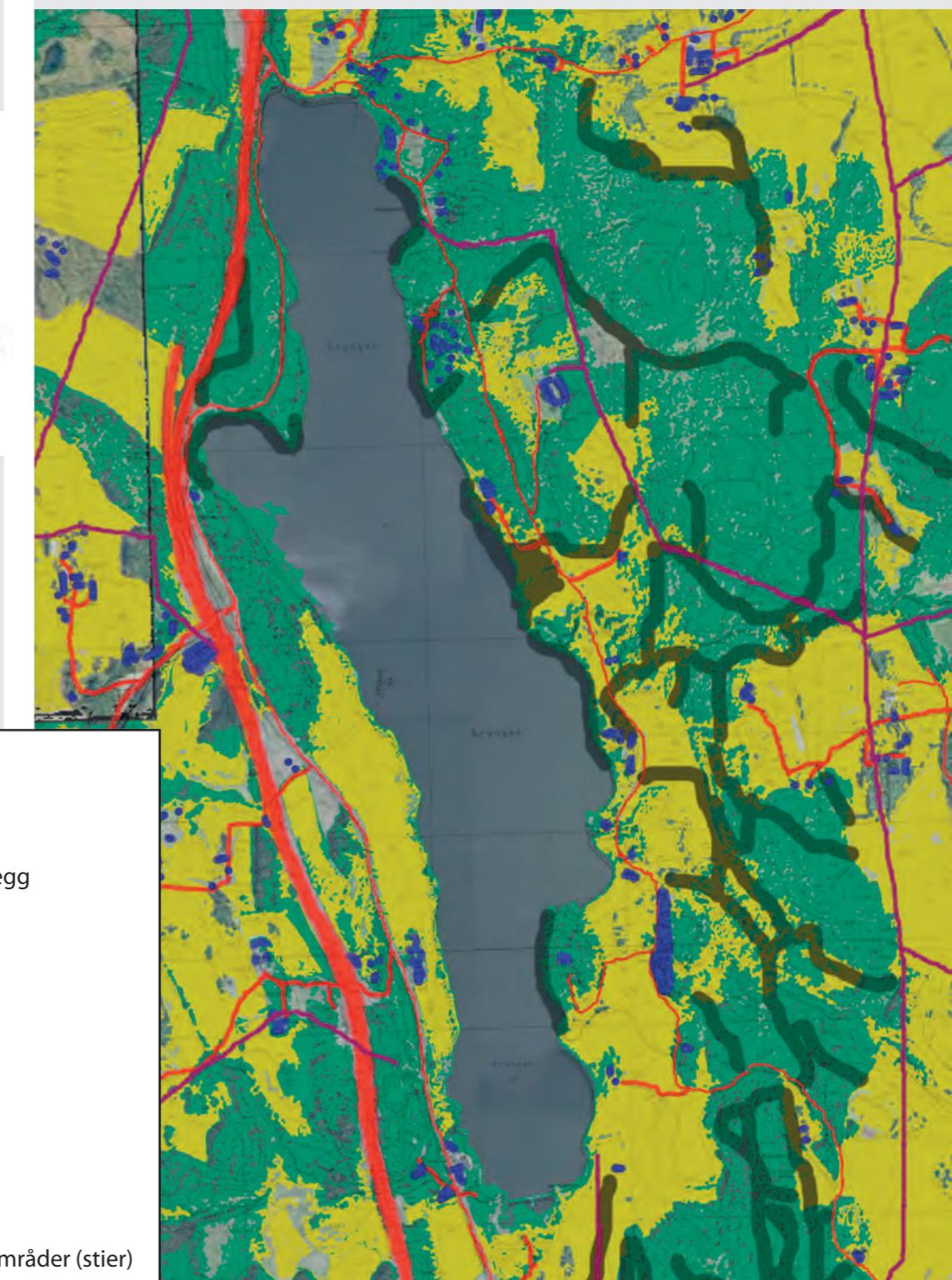
Med arealbruk mener vi den planlagte bruken, her i forbindelse med reguleringen av området som viser framtidige planer for området. Her er det representert ved kommuneplanen for Ås og Frogn. Arealplanen skal vise hovedtrekkene i arealbruken, og områdene skal angis med reguleringsformål etter PBL. § 25, 1. ledd.

Det er viktig å legge merke til det store området øst for Årungen som skal reguleres, og derfor er et foreløpig åpent område.

Arealdekke

Med arealdekke mener vi den faktiske bruken av området. Vi har her prøvd å vise hva de forskjellige flatene virkelig er dekket av. Dette er gjort ut fra befaring i området og flyfoto. Framstillingen er selvsagt noe forenklet der vi har forsøkt å få med de viktigste elementene som påvirker området mest.

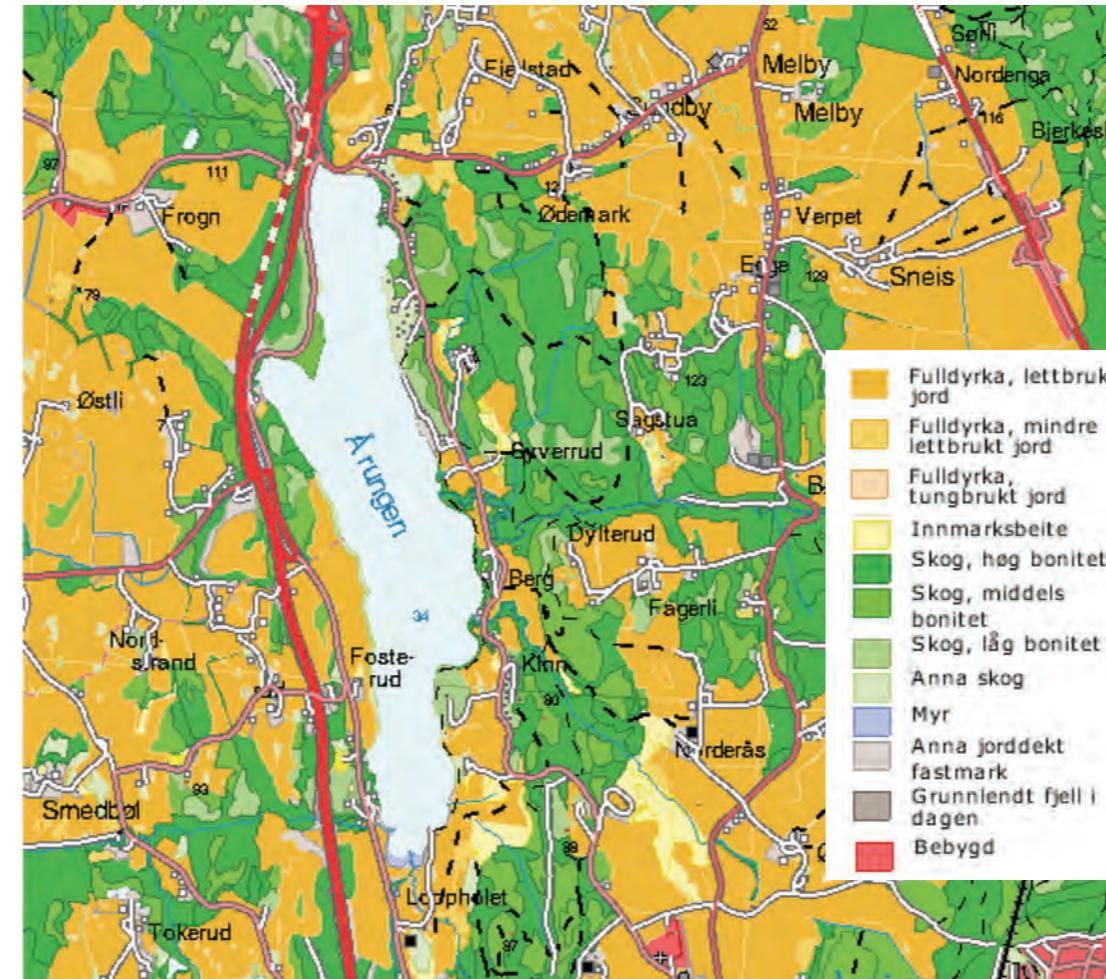

Biotoper ved Årungen

Årungen ligger i et vakkert og frodig kulturlandskap. Syverudbekken med sitt meanderende bekkeløp er et viktig område for det biologiske mangfoldet i området. I øsrenden av Årungen er det en våtmark som er et viktig levested for dyr og planter. De siste årene har det hekket knoppsvaner her. Mange andre fuglearter har reder blant sivet ute på våtmarka. Mange fugler stopper også her for å hvile og raste under trekket vår og høst.

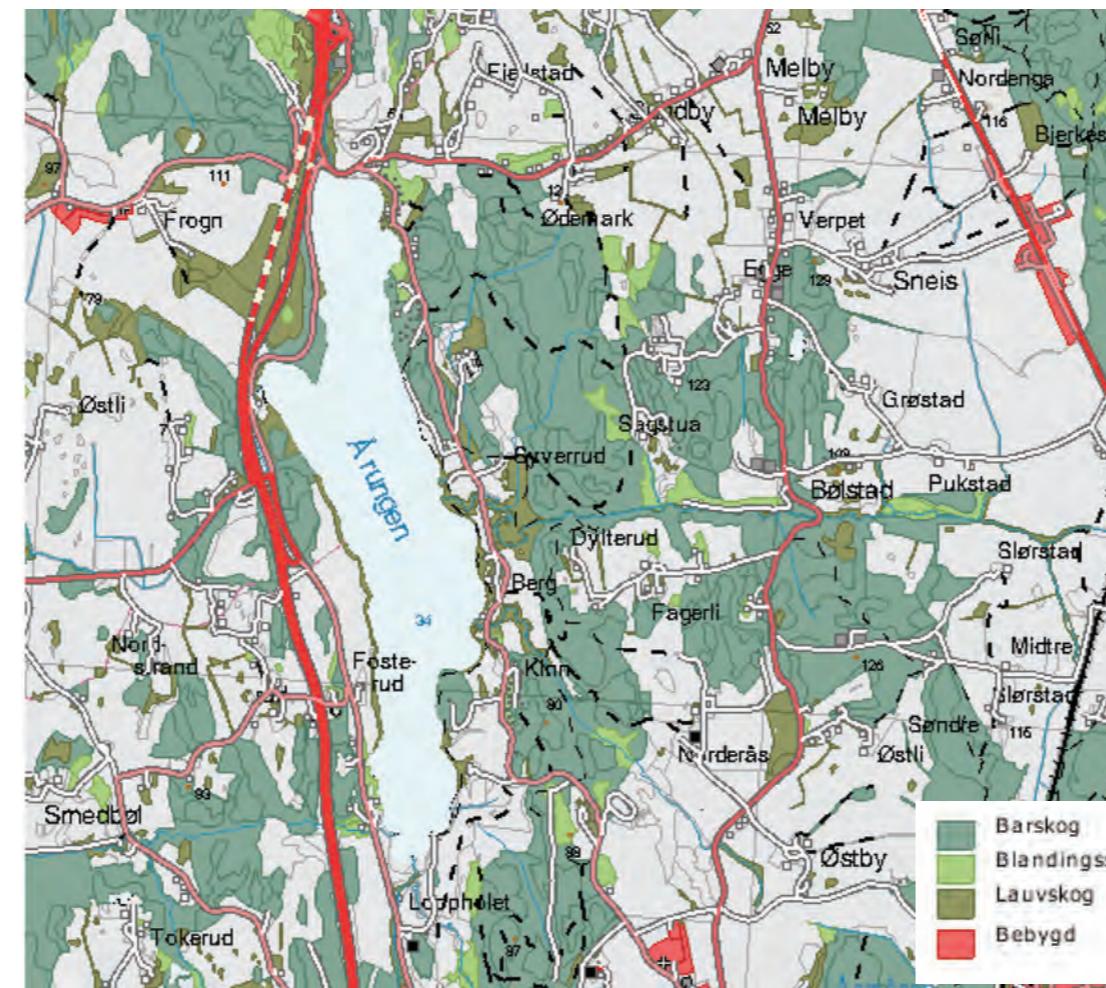
I det grunne vannet langs Årungens bredder vokser mange typer sumpplanter som kjempesøtgress, selsnepe, elvesnelle og takrør. Årungen er en fiskerik innsjø og fiskesamfunnet består av mort, abbor, gjedde og ål.

Det er funnet en del sårbare arter som lever rundt Årungen. Bl.a. innsekten Agonopterix selini som lever på fuktige steder og myrkanter. Vasskryp og Rosenfotkremle er andre arter som er sårbare og som finnes ved Årungen.

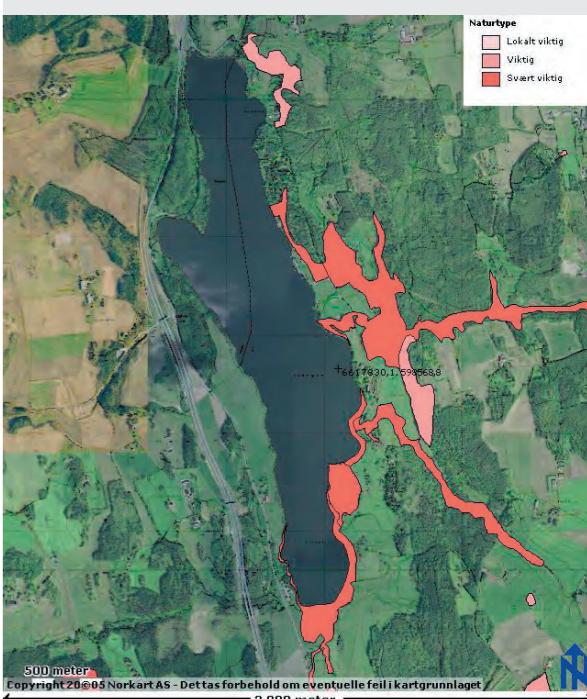
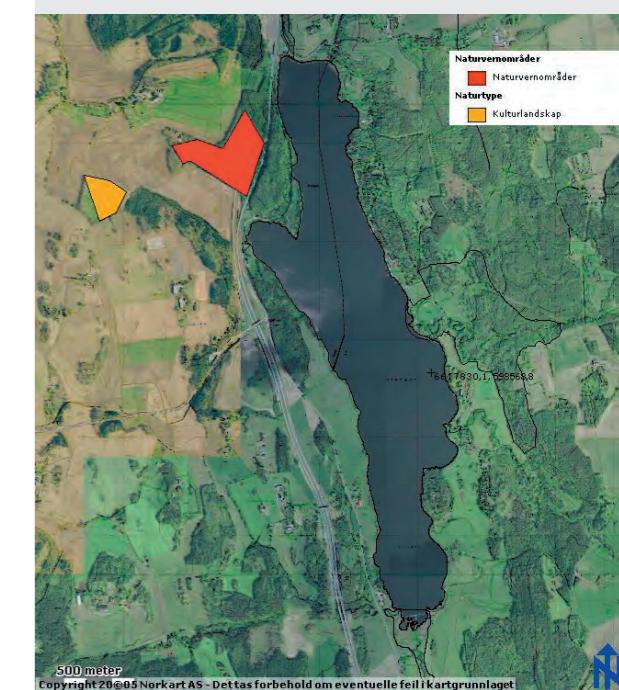
Bonitetskart

Kartet viser bonitetsgraden av skogen i området. Det er delt inn i gradene lav, middels og høy bonitet. Kartet viser også bruksgraden av jorda inndelt i lettbrukt, mindre lettbrukt og tungbrukt jord. Konklusjonen er at dette er et område med mest lettdyrka jord og skog med høy bonitet.

Skogtypekart

Kartet viser inndeling av forskjellige typer skog i området. Det er store områder med barskog og noen få områder med blandingsskog. Lauvskog finner vi på et vernet område nordvest på kartet pluss noen små områder innimellom barskogen.

Fredede områder

Fredede områder og naturtyper, sortert etter viktighet lokalt.

Økologikart

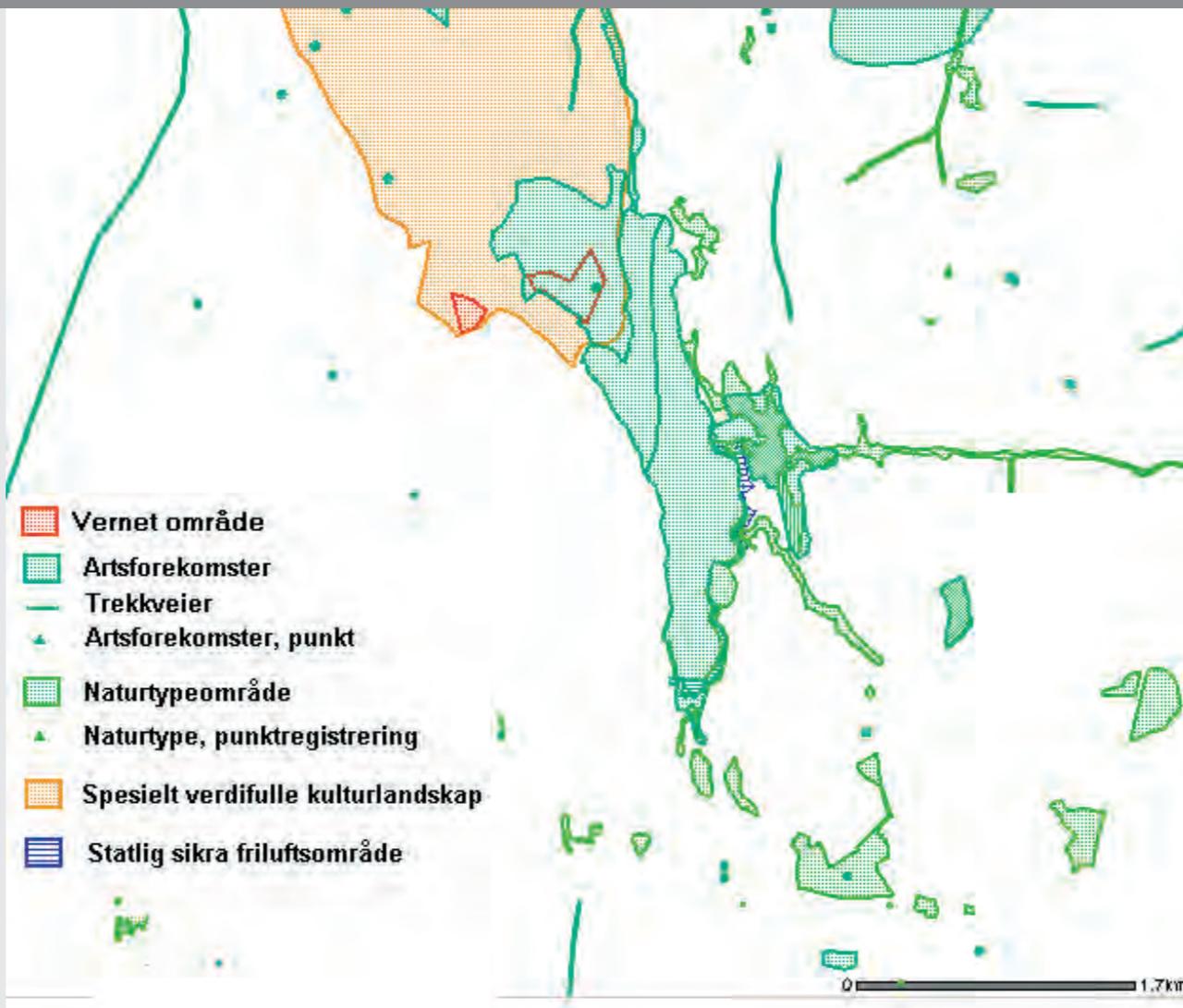
Kartet viser områder som er spesielt viktige med tanke på økologi. Det er utevært vernede områder, spesielt viktige kulturlandskaper, trekkveier for dyr og naturtypeområder.

Vi finner to vernede (**rød**) områder på kartet; "Smihagen" og "Danmark". Områdene har et rikt kultur-park-og edelløvskogslandskap med rikt fugleliv.

Det store orange området er kategorisert som et viktig kulturlandskap. Området omfatter morenlandskapet rundt Froen hovedgård og deler av fjordlandskapet innerst i Bunnefjorden. Sentralt i området ligger det godt bevarte gårdstunet på Froen og Frogner kirke på toppen av en markert morenerygg. Jordbruksdrifta er i dag basert på kornproduksjon i hele området. Området er rikt på kulturminner fra ulike tidsepoker.

Det lysegrønne området er et naturtypeområde. Det er et nokså stort område med rike løvskogstyper og stedvis mye død ved. Meget variert og rikt fugleliv hvor flere sjeldne arter er påtruffet. Langs Syverudbekken finnes variert skogsvegetasjon med alm-lindeskog, gråor-heggeskog, gråor-askeskog og granskogstyper, vesentlig lågurtskog. Nærmet Årungen og rundt Syverud er skogen skjøttet bl.a. for å få fram osp-, -poppel- og bjørkebestand. Her inngår også et mindre parti med beitemark. Stedvis har skogen hagemarkpreg og ved Syverud finnes flere gamle, grove, styvede ask og almetrær. Her finnes også frittstående eik og

Biologisk mangfold ved Årungen

Kilde: Direktoratet for Naturforvaltning

ask. Langs den meanderende bekken er vegetasjonen frodig og har et meget rikt fugleliv. Dette er et viktig område for fugl og insekter. En lang rekke interessante fuglearter er observert, bl.a. fossekall, vintererle og bøksanger og de rødlistede artene skogdue og vendehals. Floraen er frodig med blåveis, strutseving, kranskonvall, storklokke og humle.

De grønne strekene er trekkveier for elg og rådyr.

Det blå området er Berg Gård, et område på 31 da som er statlig sikra friluftsområde. På Berg Gård holder blant annet Follo Brukshundklubb hus.

Bildet viser edelløvskogen ved Breivoll

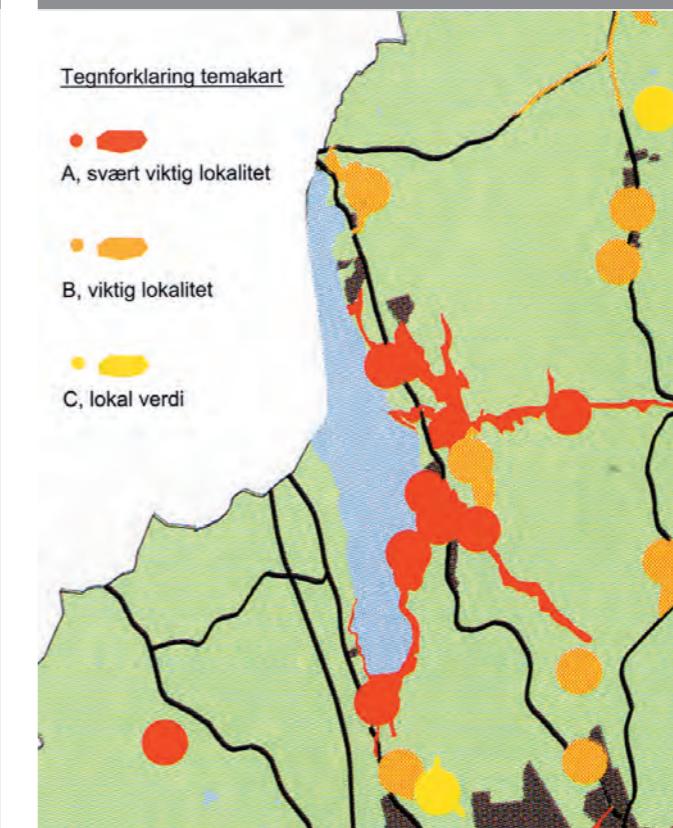
Biologisk mangfold

Tegnforklaring temakart

A, svært viktig lokalitet

B, viktig lokalitet

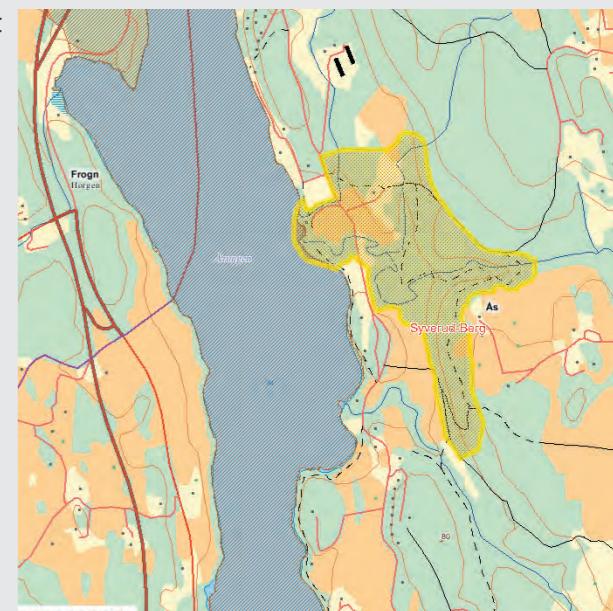
C, lokal verdi

Kilde: Ås kommune

Kartet viser viktige lokaliteter for biologisk mangfold., og innholdet er hentet fra rapporten "Biologisk mangfold i Ås kommune" fra 2000. "Relevante opplysninger var bl.a. naturtype, vegetasjonsdekke, artsforekomster, arealtilstand og forekomst av spesielle elementer som antas å være av betydning for biologisk mangfold."

Det gule området viser tilholdssted for grevling og en rekke fugler som dvergspett, flaggspett, fossekall, gulsanger, hagesanger, isfugl, spurvefugler, vendehals og vintererle.

Del 3: Kulturhistorie

Årungen i historien

De første menneskene kom til Årungen for ca 10400 år siden. Fra bopllassen Høgnipen sør i Østfold drev disse pionerene jakt og fiske inn mot iskanten i Follo. De opplevde issmeltingen ved Årungen.

For 7-6000 år siden fant Nøstvedt-folkene sin lune boplass øst for Nesset, opp mot Gjersjøfjorden. De kunne se over til nabopllassen ved Glenne i Frogn ute på Nesoddøya. **Havet stod på denne tiden 60-70 meter høyere** og det var frodig skog i dalsidene som omkranset Årungenfjorden.

5000-2500 år siden var perioden til **stor-Årungen**. I denne tiden utviklet jordbrukskulturen seg i distriktet. **Mennesket lært å dyrke jord og holde husdyr**. Det ble sådd korn og høstet fôr. Gårdene ble lagt slik at de lå hensiktsmessig til både for dyrkjingsjord og til skogen. De første urgårdene kom ved Frogn, Ås kirke og Nordby, som hadde kort vei til stor-Årungen. Fra urgården utviklet jordbrukskulturen mellom gårdsanlegg og knyttet bosetninger sammen. **Mange av veiene i distriktet følger i dag de tidligere naturgitte ferdelsveiene**. De lavereliggende partiene med leire og vanntilsig lot seg ikke nytte med datidens redskap og dyrkingsmetoder.

Det finnes en rekke fornminner fra området. Skålgrøfelter forteller om bronsealderbosetninger, og tallrike jernaldergraver, både enkelthauger og større grupper, vitner om bosetning på overgang til vår-

egen tidsrekning. I utsiktstid har nok disse bosetningene vært vanskelig å forsvare. Til det formålet har det vært innrettet bygdeborger på vanskelig tilgjengelige knauser. En slik borg ligger på den bratte Tjuvåsen i lendet vest for Årungenelva.

De nye fossene og strykene som ble dannet rundt Årungen ved **katastrofetappinga for 2500 år siden** kom senere til å spille en sentral rolle i lokalhistorien. Vann fosset ut fra Bølstadbekken og skar seg ned i deltaavsettingen bakover mot fjellveggen som betinger Syverudfossen. Vann fra Storgrava ble tappet ut gjennom strykene ved Horgen. Langs Årungenbekken ned mot Bunnefjorden gravde vannet seg ned til fjellgrunnen og formet fossefall. **Disse ble kraftkilder til kverner, møller og sagbruk gjennom flere hundre år**.

På morenen kom også første kultsted i kristen middelalder, **Ås- og Frogn kirker** (ca år 1000). Mellom disse kom **de første veifarene**. De fulgte også moreneryggene og høydedragene til dels der forhistoriske veifar hadde gått fra eldre tid. Disse bandt gårdene og samlet grender og bygdelag. De ligger der enda, delvis modernisert og sterkt utbedret, som riksvei 154 på Ski-morenen og 152 på Ås-morenen. I øst forbinder en slik vei Ås og Nordby kirker. Vest for Årungen ligger bruddstykker av den gamle veien igjen uten å være ombygd. Den gikk fra Korsegården til Frogn kirke og videre til Bunnefjorden.

850/1000-1350: Jordbruksamfunnet ekspanderte

– Befolkningsvekst og bedre redskap og dyrkingsmetoder fører til at stivere leire og mer sidlendt (hellende) område kan tas i bruk. Syverud, Fosterud, Trosterud og Lurenga vitner om at den nå kom bosetninger nærmere Årungen, som ligger nede i et bekken omgitt av leirområder. Men

dette området ble aldri sentralt så lenge det var jordbrukskulturen alene som var utslagsgivende for bosettingen her.

Beliggenheten, bare få mil fra Oslo, sier noe om at **gjennomgangstrafikken alltid har vært et karakteristisk trekk**.

Fra eldre tid har dette landskapet gitt plass for betydelig gjennomgangsferdsel mellom Østfold og Sør-Sverige og Oslo og Romerike. Rester av førhistoriske ferdelsfar er påvist gjennom området. Dette ble særlig aktuelt på 1600- og 1700-tallet, da det ble fastere organisering av det dansk-norske tvillingriket, også kommunikasjonsmessig. Vi fikk **den Fredrikshaldske Kongeveien**, med et system av skysstasjoner og et organisert vedlikehold. Ved Årungen førte det til utbygging av det eldste veifaret mellom Ås og Nordby kirker. Sørover gikk den langs Ås-morenen til Korsegården og bøyde derfra sørover til Sundby. Dette stod ved lag til midten av 1800-tallet og var utslagsgivende for mye av det som hendte her i de kommende 200 år. Det kom to **skyssstasjoner**, en ved Korsegården og en i Nordby. Sammen med de nærliggende kirker ble de noe i retning av sentre. Det kom militære ekserserplasser både ved Ås kirke og i Nordby.

I 1770 kom det en storgård til Follo, Froen Hovedgård som ligger tett opp til Frogn kirke. Det ble også etablert et lokalt industrimiljø i Årungenelva, som ble regulert og utnyttet som drivkraft til både sagbruk, mølle og teglverk. I dag er det bare spor tilbake av dette i sin tid meget betydningsfulle industrimiljøet.

1500-1700 Hollendertiden – I denne tiden var det hard hogst i skogene og en mengde nye **sagbruk** ble startet. Det ble startet jernverk i Moss i 1704 som etterspurte store mengder kull. Dette førte til at kålabønner og sagstuer ble faste innslag i distriktet. Jorda var også utpint etter hard

og ensidig harvedyrking. **Opplysningsstiden** de siste tiårene av 1700-tallet brakte jordbrukskulturen fremover. Men ett trekk fra før hollenderperioden er ikke kommet tilbake: de store eikeskogene, kun spor i form av skogholt og enkeltrær.

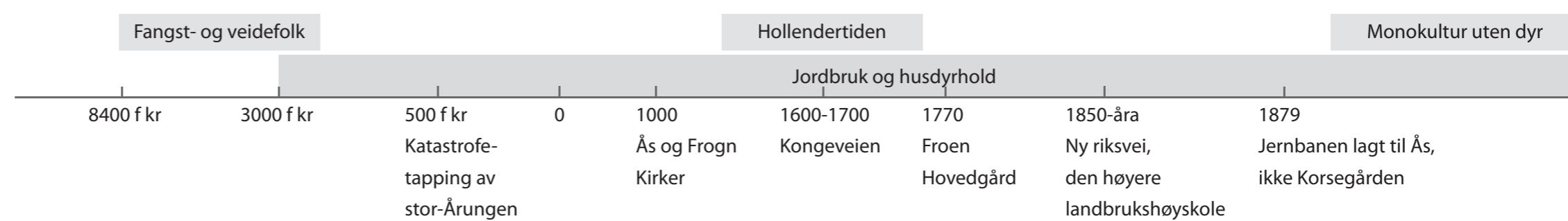
I 1850-årene avløste en ny riksvei den gamle

kongeveien. Veien kom nordfra inn i området innerst i Bunnefjorden. Derfra gikk den langs elva opp til Årungen og videre på vestsiden av sjøen til Korsegården og videre mot sør. En nyopprettet **rutebåt-trafikk** til hovedstaden fikk stoppested innerst i Bunnefjorden.

I 1854 kjøpte staten Ås prestegård og sorenskrivergården og anla **den høyere landbrukshøyskole** der. Den stod ferdig 1859. Denne fikk raskt stor innflytelse på området både visuelt og rent uviklingsmessig for jordbrukskulturen.

1849 stod den første faste barneskolen ferdig på Brønnerud ved Korsegården. Sammen med bank og kommuneadministrasjon, som også ble plassert der, førte dette til en **tydeligere sentrumsdannelse**. Alle disse nye byggene sammen med riving og nybygging av kirkene, alle nye bygg ved Landbrukshøyskolen og mange nye jordbruksbygg i området, førte til store endringer i landskapet. Stilen gikk fra lafting til bindingsverk og murkonstruksjoner i sveitsisk stil.

I 1879 ble det bestemt at **jernbanen** skulle legges til Ås istedenfor til Korsegården. Sentrum ble da i perioden frem til 1914 gradvis flyttet opp til der det er nå. Etter dette har landskapet utviklet seg ved at landbrukspolitikken har ført til et **monokulturelt landskap uten dyr**. Områder gror igjen, og det er kanskje bare et tidsspørsmål før de store løvene, som stort sett står ubrukt, forsvinner. Ellers har vi fått (1980-årene) en boligutbygging ved Brønnerud som er ganske tydelig i terrenget.

Før og nå

Før (Anders Beer Wilse 1913) og nå-situasjonen viser at Årungen i lang tid har vært frodig kulturlandskap, med store innslag av skog. Det er interessant å se at det har vært så lite forandring på nesten 100 år.

E-6

Før (1954)- og nåbildet (2006) viser at den nye E-6 på vestsiden av innsjøen er et markant landskapstrekk, men man ser at karakteren på landskapet ikke er forandret nevneverdig de siste 50 årene.

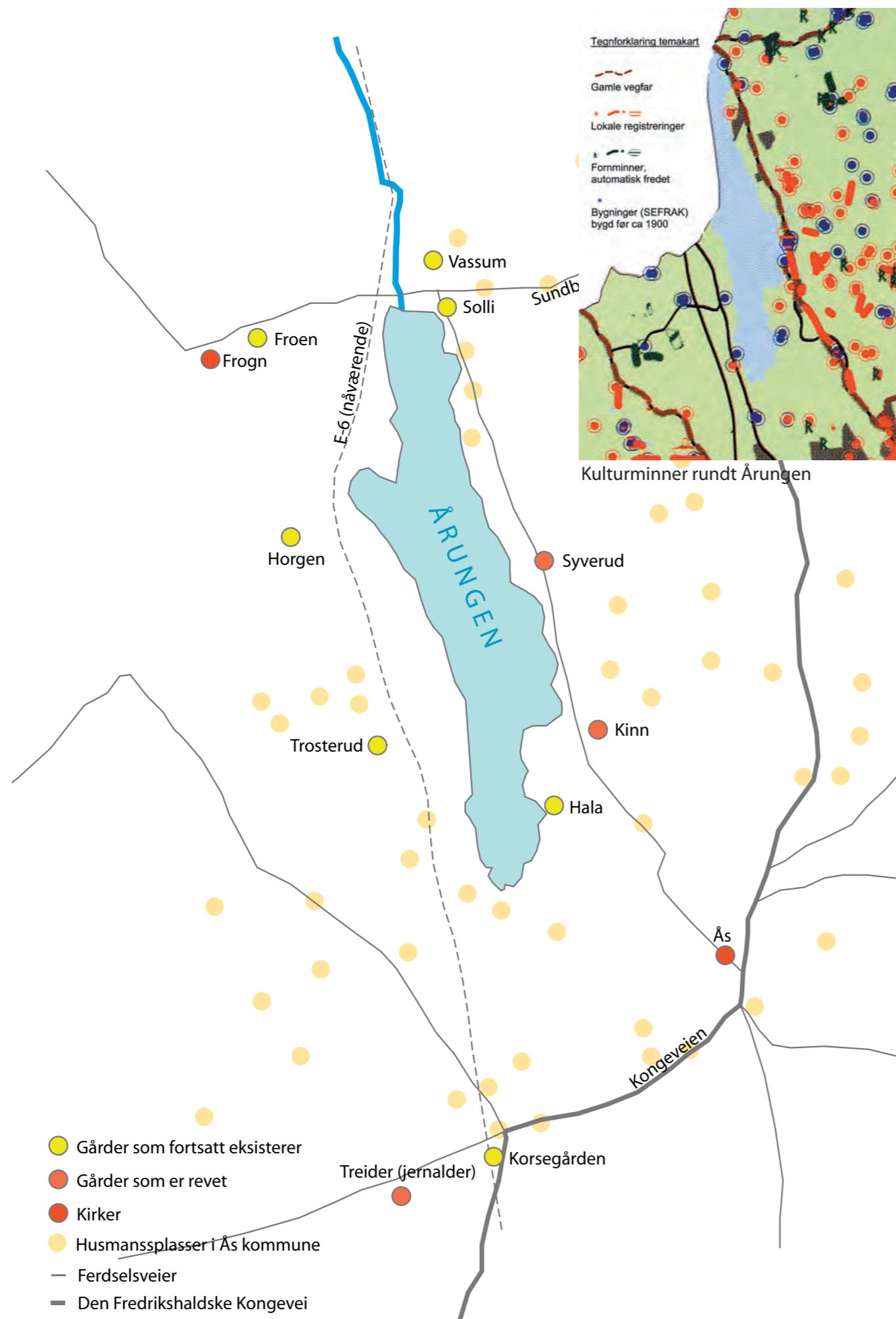
Dyrka mark

Dyrka mark i 1948 og 1999. Som man kan se fra flyfoto, er kulturlandskapet på østsiden av Årungen i ferd med å gro igjen. Det kreves mer detaljerte analyser for å vite om dette gjelder hele området, men generelle trender fra andre steder i Norge tilsier at dette er sannsynlig.

Hverdagsliv

Bildene viser at Årungen har vært arena for aktivitet både på vinter- og sommertid.

Syverud prestegård

Skilt ut fra Sundby mellom 1050-1350. I 1862 ble gården solgt til oplysningsvæsenets fond og fra samme tidspunkt var Syverud ordinær prestegård for Ås prestegjeld. Gården ble okkupert av tyskere under krigen. Syverud ble overtatt av staten i 1955, del av NLH i 1957. Revet 1969. Rester etter industriaktivitet ved Syverudfossen; mølle sag og damanlegg. Området rundt Syverudbekken er regulert til spesialområde bevaring – naturvern. Lenger opp i bekkeløpet lå Dyltrud teglverk som leverte tegl til Ås kirke. Teglverket var i drift frem til 1860.

- 1700 tallet. Fornminnefunn ved Korsegården indikerer at det lå en landsby på moreneryggen i eldre jernalder (fram til ca år 600 e.Kr.). Korsegården har gjennom tidene vært et av de mest sentrale kryssingspunkt mellom nord-sør og øst-vest, og var et sentrum i Ås fram til jernbanen kom i 1879. Her sto den første krambua i Ås fra 1650 ("Sutlerhuset"). Fra 1600-til 1800-tallet var det skysstasjon og gjestgiveri i "Korsegårdbygningen" som lå i veiskillet mellom Drøbakveien og den Fredrikshaldske kongevei.

Ås kirke

Den første kirken ble sannsynligvis bygget allerede rundt år 970, og var en meget enkel stavkirke. Ca. 1170 ble det så reist en større steinkirke i romansk stil. Den ble oppført i granitt, av tilhuggede firkantede steinblokker, og var den største og fineste av middelalderkirkene i Follo. Tidlig på 1300-tallet ble det foretatt en større ombygging av den gamle steinkirken. Det ble reist et tårn til kirken, og mindre elementer fra gotisk byggstil kom også inn i bygningen. Siste gudstjeneste i den gamle kirken ble holdt 1. påskedag 1865. Den nåværende teglsteinkirken står på et fundament av steinblokker fra den gamle. Grunnsteinen til kirken ble lagt ned den 23. juni 1866 og innvielsesgudstjenesten fant sted fredag 12. juli 1867. Bygningen er oppført av byggmesterne Gudbrand Johansen og Andreas Sand etter tegninger av arkitekt J. W. Nordan.

Kinn Gård

Kjøpt av NLH og revet i 1970. Området brukes nå som beiteland for skolens kyr.

Solli Gård

Skilt ut fra Sundby rundt 1706. 1901 ble gården kjøpt av Oslomannen Konrad Jahrmann. Han bygde om gården til gartneri og mekanisk verksted.

Hala Gård

I utkanten av Nordskogen ligger Halahytta – tuft etter husmannsplass 1820

Horgen Gård

Fra vikingtiden. Har vært kultsted i gammel tid, sannsynligvis ett tusen år før kristendommen ble innført i Norge. Gjestgiverbevilling i 1665.

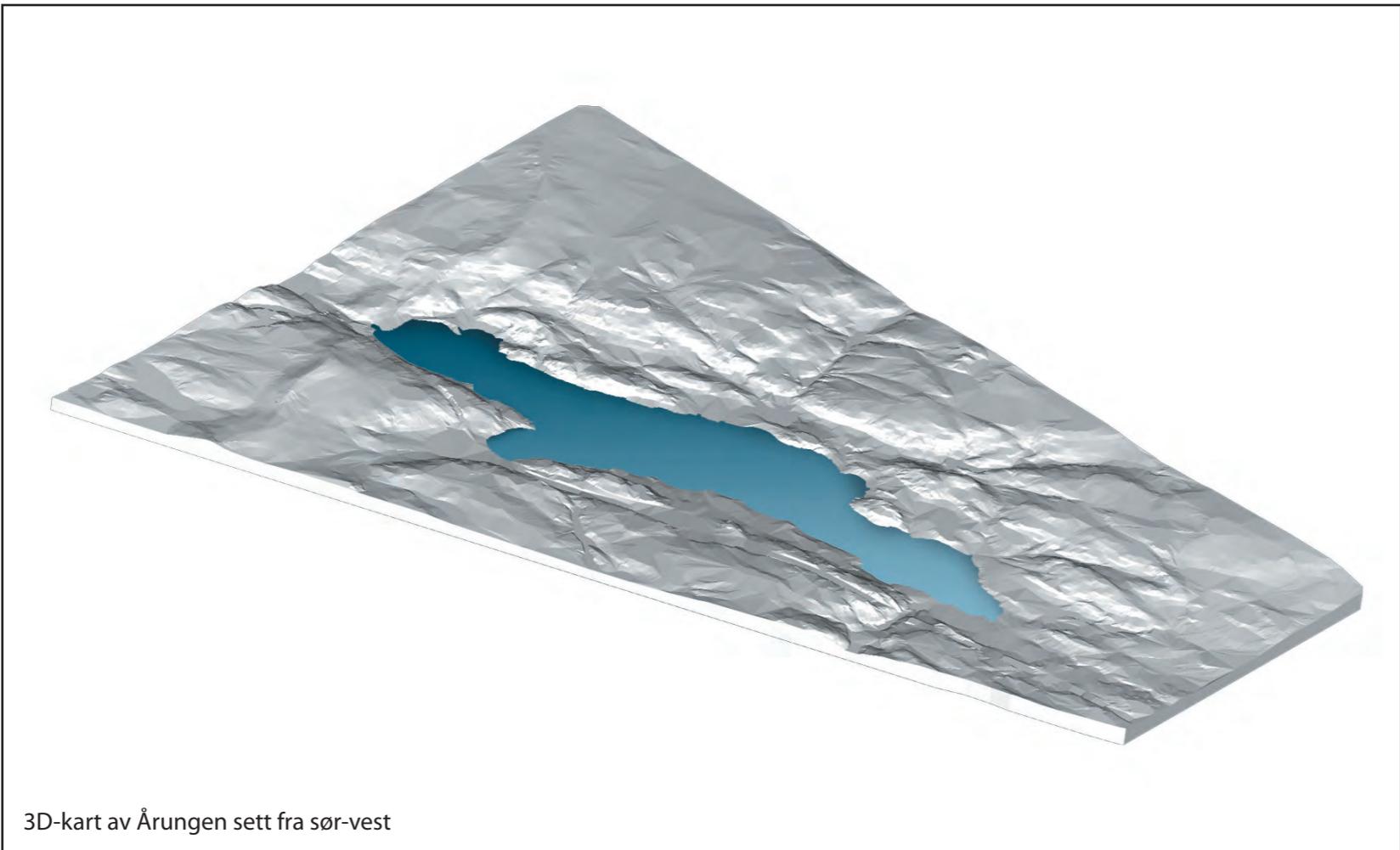
Korsegården

Var en gammel markedspllass. Tidligere skysstasjon da kongeveien ble dannet på 16

Frogner kirke

Kirken er tegnet av arkitektene Anker og Hølaas og er innviet 6. juni 1999. Den er reist over kirkeruinene etter brannen i 1994. Området har vært kirkested siden middelalderen. Kirken har langkirkeplan og er bygget i mur og tre. Middelalderkirkegården ligger rundt kirken og er omringet av en steinmur.

Del 4: Romlig- visuell landskapsopplevelse

Romlig - visuell analyse / landskapsopplevelse

Vårt mål med denne delen av analysen er å bli kjent med landskapsrommene. Vi vil prøve å finne rommene i forskjellig skala. Kanter (overgangssoner), knutepunkter, bevegelseslinjer som veier, har stor innvirkning på hvordan en avgrenser rommet. Landemerker gir referansepunkter når man skal orientere seg i rommet.

Analysen er basert på Cullens metode.

Årungenrommet befinner seg i et stort og udramatisk rom. Landskapet er ganske flatt og har ingen brå start eller slutt i form av bratte stup og høye fjellvegger.

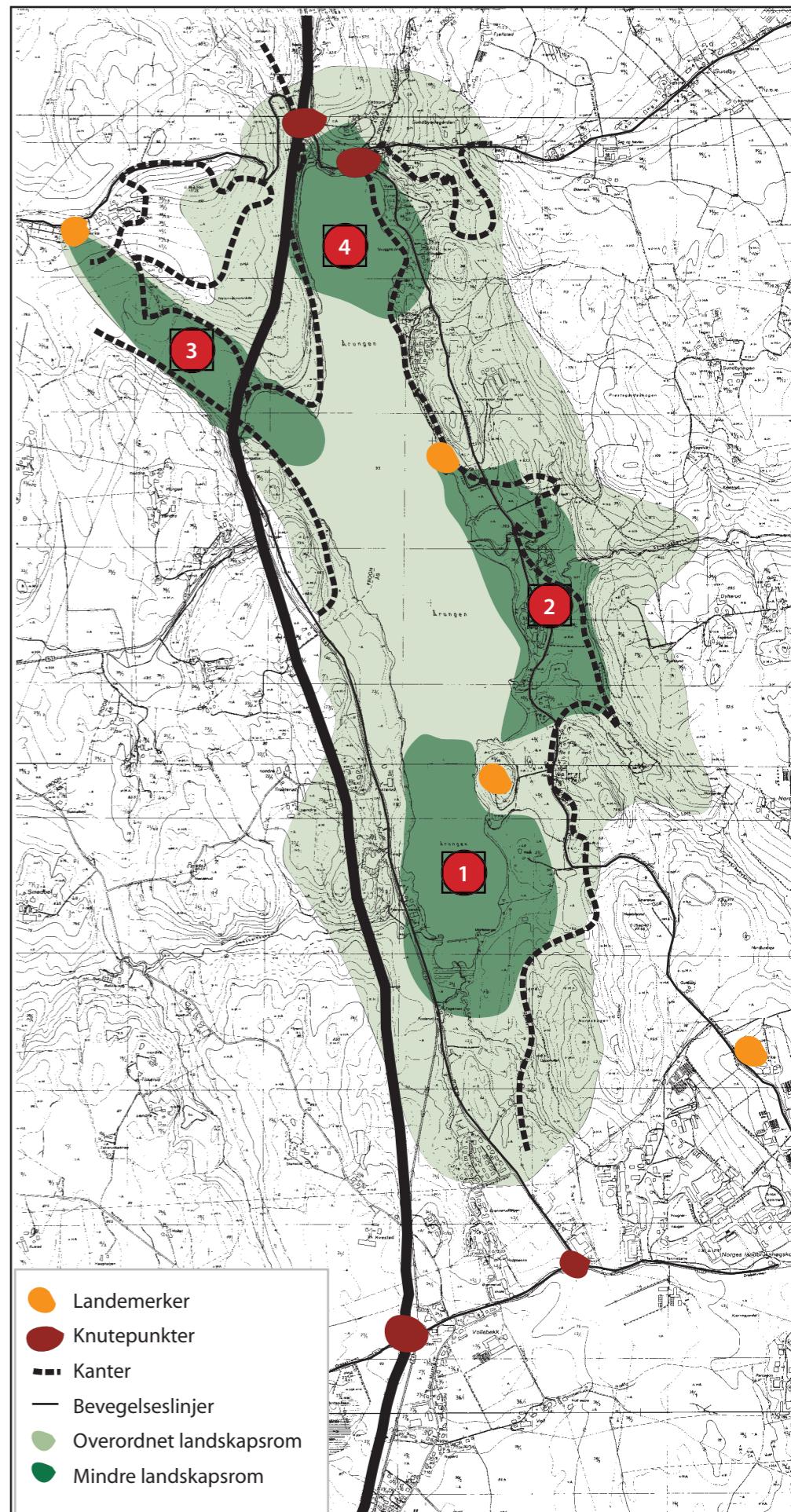
Hele området ligger likevel i en tydelig forsenking i terrenget. Det blir som en stor skål som er avgrenset mot horisonten på alle kanter. Dette definerer det vi ser på som det overordnede rommet. Det er Årungens størrelse, og terrengets slake former som gjør rommet så stort.

Dersom vi ser nøyere på området dukker det opp en rekke mindre rom. Disse avgrenses av landformene og vannkantens uregelmessige bukninger. Disse rommene er for det meste naturlig avgrenset selv om veger og knutepunkt også her noen steder kan påvirke. De er alle åpne ut mot Årungen.

Karakteristikk av de ulike rommene:

- 1:** Åpent, rommelig og inviterende
- 2:** Mer komplekst rom, mer sammensatt
- 3:** Det langstrakte og tydelige rommet nordvest i Årungen er stygt skåret over av E6 akkurat ved vannkanten
- 4:** Har mange av de samme kvalitetene som 1, men er mer lukket og avgrenset.

Landskapsrommene er hentet ut fra ekskursjon/egne inntrykk av området, samt dette høydelagskartet.

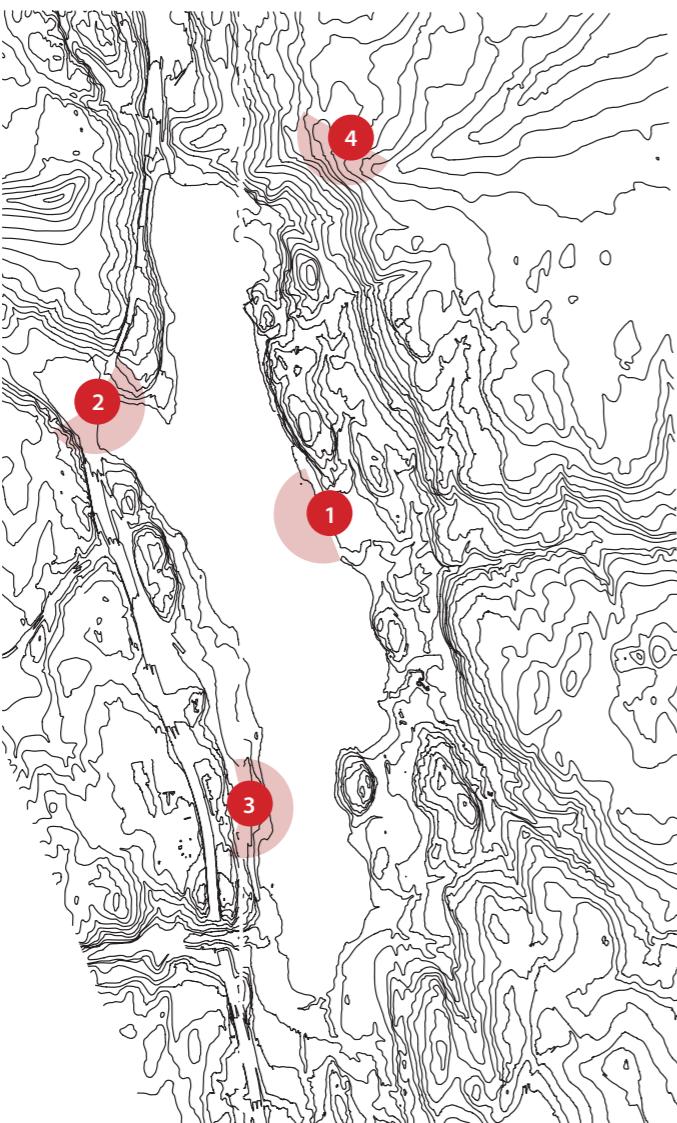

Utsikten fra Årungen Rostadion. Bildet viser det store og tydelig avgrensede landskapsrommet rundt Årungen, som vi tegnet av på temakartet på forrige side.

Bilde nr 2 viser det tydelig avgrensede landskapsrommet innerst i bukta på vestsiden av Årungen. Veien til høyre i bildet er nye E-6.

Dette bildet er tatt fra den gamle riksveien, som ligger nærmere vannet enn nye E-6. Bildet viser tydelig kollen som vi har identifisert som et viktig landemerke.

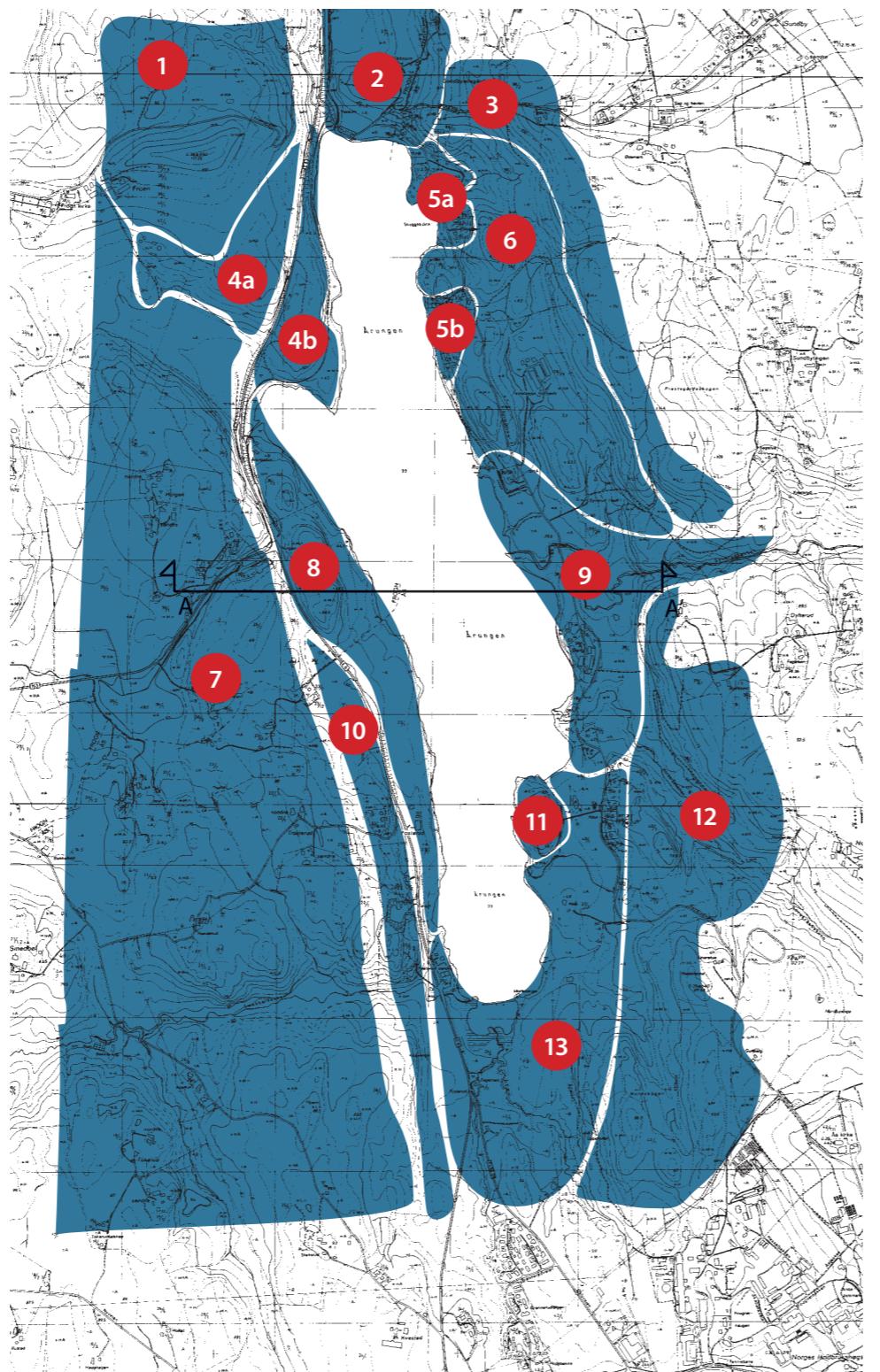
Her står vi oppå moreneryggen som en gang demmet opp stor-Årungen, og har god utsikt mot de områdene som ligger utenfor utenfor det nærmeste rommet som Årungen ligger i.

Del 5: Enhetlige delområder

Enhetlige delområder

I vår analyse av de enhetlige delområdene rundt Årungen har vi forsøkt å gjøre en helhetlig vurdering med bakgrunn i topografi og de temaene vi har tatt for oss. Vi har søkt å finne områder med særegenheter som er forskjellig fra naboområdet, og vi har da særlig fokusert på egenskaper som har relevans for formålet med analysen. I stedet for å trekke opp grenser mellom områdene, har vi forsøkt å identifisere områder med samme egenskap.

I de områdene vi har identifisert og beskrevet, har vi satt opp en oversikt over utviklingspotensiale. Vi har også sagt en del om sårbarheter som må tas spesielt hensyn til ved eventuelle inngrep.

Snitt

Snittet A-A' viser det flate terrenget rundt Årungen. Det illustrerer også skjermingen av Årungen fra veien.

Beskrivelse

	Beskrivelse	Anbefalinger/potensiale
1	Høydedrag ved Frogn kirke og Froen gård.	Flott utsikt. Turområde. Kulturelle opplevelser i renessansehagen på Froen gård, og kirken.
2	Endemorenen som avslutter Årungen i nord er møtepunkt for veier. Dramatisk. Okkupert av infrastruktur.	Viktig som førsteintrykk til området for reisende nordfra. Mye nedlagt industri i forbindelse med Årungenelva.
3	Høydedraget i nord-øst. Potensielt god utsikt, skogkledd. Brattlendt terreng.	Tursti. Utsiktspunkter. Naturopplevelser.
4	Skogkledd område, 4a er vernet edelløvskog.	Viktig som skjerm mot hovedveien, både visuelt og støymessig.
5	Bebygelse, 5a mer spredt bebygd. Uryddig bebyggelse.	Kan utvikles og tydeliggjøres, med klarere bebyggelsestruktur. Liten direkte verdi for vårt formål.
6	Skogkledd, kupert landskap, hellende opp mot høydedrag.	Mye romdannelse iom at det er kupert. Skjermet med vegetasjon. Viktig som utsikt fra vestsiden av innsjøen. Ikke sårbart, så det tåler en del utvikling.
7	Dyrka mark og skogteiger. Adskilt av bekkeløp. Adskilt fra Årungen av Euroapvei 6.	Kan bli en del av kultursti, men dette krever at forbindelsen til Årungen utvikles.
8	Strandsone/kantsone mellom Årungen og tidligere E6. Åpent hellende landskap. Se snitt.	Strand, park- og badeanlegg ved Årungen. Området er skjermet fra E6 vha topografi, kan med fordel plantes igjen.
9	Elvedelta med tilhørende historiske garder og sagdrift. Bøkeskog. Svært viktig lokalitet for dyreliv. Se snitt.	Sårbart område, inngrep krever grundigere konsekvensutredninger. Fint område for naturbaserte opplevelser: egenartet bøkeskog, meanderende elv, yrende fugleliv, gamle gårdsanlegg.
10	Støysone mellom veiene. "Ingenmannsland".	Rastepllass, møteplass, avkjøring, parkeringsplass og skerming. Utgangspunkt/innledning for parken.
11	Kolle m-skog. En egenartet "øy" i landskapet. Landemerke.	Utsiktstårn, stoppested, spisested... Stort potensiale, men kollen har en sårbar silhuett.
12	Skogkledd område, svakt hellende.	Allerede et yndet turområde med turstier og lysløype. Dette kan utvikles videre.
13	Svakt skrånende sletteland, lite skog, åpent, udramatisk åkerlandskap.	Piknikk-område, park, avslapning, kan med fordel vegeteres for romdannelse.